

вата естетика въпрос за изкуството като експресия, като израз на духовни феномени. Всъщност и цялата история на теоретичните и манифестни текстове на българския модернизъм може да се разглежда като разширяване и обогатяване на това, което вече е било заявено от Пенчо Славейков. В което всъщност няма нищо чудно – става дума за една изключително състена, полемична история, в която първоначалният конфликт – стари-млади според „Мисъл“ и „реалисти-иреалисти“ според Гео Милев – се репродуцира многократно, с всяко ново поколение – като пропастта между старото и новото става все по-широка и по-широка. Примерно: когато Гео Милев пише „Модерната поезия“ и „Фрагментът“, Вазов още реди стиховете от „Люлека ми замириса“. Точно тази компресираност в сюжета на българския модернизъм предполага разноречието, неразбирането и отрицанието между модернистите от различни поколения – колкото и условно да е това понятие: в очите на българските авангардисти например писаното само преди няколко години изглежда вече почти древно, трагично демодирано и стилистично изхабено. И това не е случайно – специално по отношение на поезията стъпката, направена в световен контекст между 1910 и 1920 г., е наистина гигантска. Докато немският възпитаник Славейков още се зачита в Хайне и Гьоте, за немския възпитаник Гео Милев Гьоте е чисто и просто „серсемин“, а сред поетите, които чете и превежда, фигурират вече Георг Тракл, Август Щрам, Иван Гол, Алберт Еренщайн и дори Блез Сандрап – все автори, чиито стихове са на светлинни години далеч от българската традиция. Това всъщност е и първата, по-маловажна причина за низвергването на Пенчо Славейков като поет – от гледна точка на радикализирания и обогатен опит на Гео Милев, в контекста на създаденото междуременно от Дебелянов, Траянов и Лилиев, неговата поезия наистина изглежда някак демодирана и дори нещо по-лошо – еkleктична, наслаждаваща поствъзрожденски и романтични инвенции.

Особената стародавност, с която звучат Славейковите стихове в ушите на авангардиста от 20-те обаче, не е единствената и дори не е важната причина, поради която биват отхвърлени. Те принципно не се вменят в модела на модерната поезия, очертан от Гео Милев с категорични манифестни и критически текстове. Редом с въпроса за съдържанието на модерното изкуство, решен с думата „експресия“, в неговата естетика стои въпросът и за неговата форма, за силите, които го създават и чрез които то въздейства; всъщност именно този аспект съдържа неговият принос в теорията и практиката на българския модернизъм. Гео Милев се застъпва за приоритет на интуицията над логиката, за едно асоциативно и отворено изкуство, отказващо да следва причинно-следствените връзки